

[Fraenkel.]

store Ledere af disse Bedrifter til en Forstaaelse af, hvad det er for en Funktion, som de skal udøve med dem, og som vil lære dem at indstille sig paa dem. Og saa kommer det Øjeblik, hvor det Element, som meget daarligt kan undværes under Forhandlinger om en praktisk Udformning af Love, der begrænser den uhyre Magtstilling, disse Forretninger har, med Nytte kan blive draget til i Forhandlingerne, nemlig selve Lederne af de store Bedrifter. Da kommer det Øjeblik, hvor disse Mænd føler det i nogen Grad paa samme Maade som den indsigtfulde og overlegne absolutistiske Konge i sin Tid maa have følt det, naar man ønskede hans Medvirkning til Udformning af en konstitutionel Regeringsform.

Det er til en vis Grad det Problem, som kommer til at foreligge. Jeg siger ikke, at det vil blive saadan, det maa de Herrer jo selv bestemme; men hvis de ikke selv bestemmer det, saa vil jeg haabe, at Indsigten i Samfundet bliver saa stor, at de bliver nødt til at finde sig i de Magtbegrænsninger, som ophæver det absolutistiske Regime i disse vældige Bedrifter, idet de begriber, at med al Anerkendelse af det store Gode, de i økonomisk og teknisk Henseende har tilført Samfundet, gaar det ikke an af den Grund at sætte dem i en Magtstilling, saadan at de bliver Samfundets Herrer, de er fremdeles Samfundets Tjenere. Al den personlige Tilfredsstillelse og alt det personlige Velvære, der kan flyde af deres Stilling, udøvet gennem disse store Bedrifter, skal jeg være den sidste til at søge at fragte dem; men en Magtudfoldelse, som til syvende og sidst bliver truende for det Samfund, de lever i, og det Samfund, for hvis Skyld de eksisterer, vil jeg gerne være med til at begrænse.

Men lad os nu altsaa, ærede Kollega Hr. Nygaard, naar vi taler om Kapitalismen, være fri for dette stadige Tillæg altid om Udskejelser. For det ærede Medlem ved jo lige saa godt som jeg, at Kapitalismen har udført en stor Funktion i Erhvervslivet, og det skal den have Lov at have Æren af.

Meget af dette vilde kunne være undgaaet, hvis man ikke i Lovforslaget hele

Tiden havde taget et ensidigt Sigte og udelukkende havde bedømt Opgaven, der forelaa, ud fra Konsumentens, ud fra Forbrugers Standpunkt. Derved rykker man lige ind i Spørgsmaalet om Prisen, som om det var det, der var det centrale i Spørgsmaalet. Men det er det slet ikke.

En Prispolitik fra disse Foretagenders Side, som betyder Udskejelse, vil jeg anse for en meget dum Prispolitik. Hvis jeg stod i Spidsen for et saadant Foretagende, er der aldeles ingen Tvivl om, at en af mine første Opgaver vilde være den at søge at faa Prisen sat ned, ikke af Menneskekærlighed, men fordi jeg tror, det vilde være det bedste for den store Institution, jeg stod i Spidsen for.

Jeg skal indrømme, at jeg tror ikke paa den frie Konkurrences Eksistens i Øjeblikket, jeg tror ikke, man kan sige, at Samfundene i dette Øjeblik lever under fri Konkurrence, det er jo udelukket allerede ved Toldskrankerne rundt omkring, det er jo ogsaa udelukket ved de Foreteelser, vi her taler om i mange Brancher. Men uagtet jeg altsaa ikke tror det, tror jeg dog i hvert Tilfælde for dette Lands Vedkommende, at der endnu er saa meget tilbage, at et stærkt Misbrug af Prispolitikken fra disse Sider vilde medføre en Reaktion, som vilde være til Skade for selve Foretagendet.

Og der er jo ogsaa en anden Ting at tage i Betragtning, og det er, at netop Prispolitikken i det mindste i mange Tilfælde staar i en vis Korrespondance med Toldpolitikken, og Toldpolitikken har jo dog Regeringen Haanden paa, der kan den dog sige, naar den har Flertal, hvad den i saa Henseende vil. Den vil i Almindelighed kunne regulere meget betydeligt paa Priserne.

Jeg tror, som sagt, ikke, Priserne er det væsentlige ved Sagen, men det gøres her i Lovforslaget til det væsentlige, og dernæst Indsigten i Forretningerne. Der mener jeg, at man er gaaet meget for vidt i § 7. Det er vanskeligt, kolossalt vanskeligt, at sige, hvorledes det skal gøres, med hylken Begrænsning det skal gøres. Man maa der hellere gøre for lidt end for meget, og i § 7 har man gjort for meget. Jeg giver vor ærede Ordfører, det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, Ret i, at paa Grundlag af